

Decyzja
Prezydium KK
nr 16/16

ws. opinii o projekcie ustawy MRPiPS o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” popiera kierunki rozwiązań zawarte w projekcie ustawy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej *o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci*. Jednakże zaproponowane rozwiązania mogą mieć mocno ograniczone efekty, a zdefiniowane cele mogą być trudne do osiągnięcia, tym bardziej, że ich ocena wymaga upływu dłuższego czasu.

Głównym celem projektowanej ustawy jest pomoc finansowa państwa kierowana do rodzin wychowujących dzieci, a tym samym wsparcie ich wysiłków i wydatków związanych z zaspokojeniem potrzeb życiowych dzieci oraz kosztami wynikającymi z ich edukacji. Aby odzwierciedlić powszechny charakter świadczenia, istotą proponowanych rozwiązań ma być możliwość objęcia wsparciem jak najszerszego kręgu rodzin. Innym, równie istotnym, choć pośrednim celem projektu jest wzrost dzietności polskich rodzin stymulowany finansowym wsparciem kierowanym do nich.

Przeszkodą do uznania zaproponowanych rozwiązań jako powszechnych, jest ustanowienie kryteriów dochodowych uprawniających do świadczenia na pierwsze dziecko. Projektodawca w uzasadnieniu wykazuje, że przy kryterium określonym na poziomie 800 zł na członka rodziny (1200 zł, gdy w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne) jedynie 31% wszystkich rodzin otrzyma świadczenie na pierwsze dziecko. Takie ograniczenie budzi niepokój ze względu na fakt, że ustalona kwota jest niższa niż minimum socjalne wyliczone przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla rodzin z jednym dzieckiem, które wynosi ok. 880 zł lub 935 zł (w zależności od wieku dziecka), co oznacza wykluczenie ze wsparcia rodzin z jednym dzieckiem, o dochodach poniżej minimum socjalnego, czyli żyjących na granicy ubóstwa. W takiej samej sytuacji znajdują się samotni rodzice, których dochody przekraczają nieznacznie wartość wynagrodzenia minimalnego. Wyklucza się tym samym rodziny najbardziej wrażliwe ekonomicznie.

Należy zauważyć, że większość rodzin o niskich dochodach z pracy, to rodziny młode, których rozwój powinien być najsilniej stymulowany, a których potrzeby finansowe

są najwyższe. Inną kwestią jest odbiór społeczny proponowanych kryteriów przy braku ograniczeń górnej granicy dochodów, uprawniających do świadczeń wychowawczych. Ograniczenie wsparcia na pierwsze dziecko wśród rodzin najmniej zamożnych, przy jednoczesnym wsparciu dzieci w rodzinach najzamożniejszych, jest niesprawiedliwością społeczną, której NSZZ „Solidarność” nie może zaakceptować.

Uwagi szczegółowe:

Art. 4 ust. 3 – biorąc pod uwagę cel projektowanej ustawy, jakim jest wsparcie rodziny w której wychowywane są dzieci, wątpliwości budzi ograniczenie zakresu pomocy do osiągnięcia przez dziecko 18 roku życia. Wydatki na dzieci starsze rosną z ich wiekiem, między innymi ze względu na podejmowaną przez nie edukację. W dzisiejszym systemie oświatowym większość absolwentów osiąga pełnoletniość w trakcie nauki w szkole ponadgimnazjalnej, pozostając w tym czasie na utrzymaniu rodziców. Uzasadnionym jest zatem przedłużenie wypłaty świadczenia wychowawczego co najmniej do dnia ukończenia przez dziecko pełnoletnie szkoły ponadgimnazjalnej.

Art. 5.ust. 1 – zdaniem NSZZ „Solidarność” kryterium dochodowe, na podstawie którego przyznaje się świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko, ustalone na poziomie 800 zł jest zbyt niskie. Ustawodawca powołuje się na wartości kwoty minimum socjalnego wyliczanego corocznie przez IPiSS, dlatego uzasadnionym jest rzeczywiste odniesienie do tej wartości tak, aby kryterium dochodowe uprawniające do świadczenia na pierwsze dziecko było wyższe niż minimum socjalne. Należy pamiętać, że wartość minimum socjalnego to granica wydatków gospodarstw domowych mierząca minimalnie godziwy poziom życia i w 2014 r. wynosiła dla rodzin z jednym dzieckiem **880,95 zł** lub **935,03 zł**. Prezydium KK podkreśla, że rodziny o niższym dochodzie nie mają możliwości zaspokojenia wszystkich swoich potrzeb konsumpcyjno-bytowych.

Ponadto, przy zachowaniu tak niskiego poziomu kryterium dochodowego, samotni rodzice jedynaków zostają bez żadnego wsparcia, pomimo niewystarczających dochodów. Wobec powyższego, zniesienie lub podwyższenie kryteriów dochodowych dla rodziców samotnie wychowujących dzieci, Prezydium KK uznaje za uzasadnione.

Jednocześnie, NSZZ „Solidarność” postuluje o ustalenie górnej granicy dochodu uprawniającego do wsparcia w formie świadczenia wychowawczego, tak aby ograniczyć dostęp do świadczeń rodzinom o wysokich dochodach, które nie tylko nie odczuwają tej pomocy, ale przede wszystkim jej nie potrzebują.

Art. 8 – sformułowanie „marnotrawienie bądź wydatkowanie przyznanych środków niezgodnie z celem” wymaga doprecyzowania. Tym bardziej, że w rodzinach, których sytuacja dochodowa jest ustabilizowana trudno określić, które to dochody zostały wydatkowane na określony projektem ustawy cel. Ponadto nie określono, kto w przypadku powyższej sytuacji będzie odpowiedzialny za przekazywanie świadczenia w formie rzeczowej.

Art. 9 ust. 1 – zdaniem NSZZ „Solidarność” weryfikacja kwot uprawniających do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko powinna odbywać się corocznie. Należy wziąć pod uwagę fakt, że zaproponowane progi odnoszą się do wysokości minimum socjalnego, wyliczanego na badaniach cen sprzed 2 lat (w 2016 roku bierze się pod uwagę minimum socjalne wyliczone w cenach z roku 2014). Częstsza weryfikacja zapewni utrzymanie sytuacji dochodowej rodzin na stabilnym poziomie, odpowiadającym potrzebom w bieżącym roku.

Art. 10 i art. 15 – zapisy budzą wątpliwości co do roli pracowników socjalnych, jaką mają pełnić w ramach realizowania zadań wynikających z niniejszego projektu ustawy. Realizacja określonych zadań, jak wynika z projektowanych zapisów, nie może naruszać norm zatrudnienia ani powodować nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej, ale to właśnie pracownicy socjalni będą przeprowadzać wywiady środowiskowe weryfikujące świadczeniobiorców. W kosztach związanych z obsługą systemu nie uwzględniono wynagrodzenia dla pracowników socjalnych, chociaż nakłada się na nich zadania wykraczające poza system pomocy społecznej. NSZZ „Solidarność” wskazuje na potrzebę uregulowania powyższej kwestii.

Art. 22 – określenie, że świadczenie wychowawcze, w przypadku opieki nad dzieckiem przez dwoje opiekunów, wypłacane jest pierwszemu, który złoży wniosek jest niefortunne i może powodować niepotrzebne napięcia między rodzicami/opiekunami.

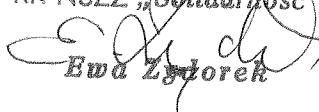
Chociaż przedłożony projekt zawiera rozwiązania stanowiące znaczne wsparcie dla rodzin, NSZZ „Solidarność” widzi potrzebę dalszych prac nad systemem pomocy rodzinom w najtrudniejszej sytuacji dochodowej. Najważniejszymi czynnikami, które sprzyjają rozwojowi rodzin oprócz stabilizacji finansowej, jest także stabilna sytuacja mieszkaniowa, zawodowa czy zdrowotna rodzin, dlatego wdrożenie bezpośrednich form wsparcia dochodów rodzin nie powinno pozostać jedynym elementem polityki prorodzinnej państwa, ale należy podjąć dalsze spójne działania w celu ogólnej poprawy kondycji polskich rodzin. Chcąc zbudować powszechny system wsparcia w ramach polityki

rodzinnej państwa, należy rozważyć również świadczenie kierowane do rodziców i dzieci w formie niepieniężnej, tj. powszechnie dostępnej i bezpłatnej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku przedszkolnym, bezpłatnych posiłków w szkołach, biletów na komunikację miejską dla dzieci i młodzieży uczących się czy bezpłatnych podręczników na wszystkich szczeblach edukacji szkolnej, a także opieki stomatologicznej dla dzieci na wysokim poziomie i dostępie do bezpłatnych szczepień ochronnych. Taka forma wsparcia nie wymaga kontroli czy weryfikacji zapewniając jej powszechny dostęp.

Gdańsk, 21 stycznia 2016 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek